

Ogólnopolskie
Towarzystwo Ochrony Ptaków
BirdLife Polska

Poradnik OTOPrzewodnika

OTOPrzewodnik wizytówką OTOP

Bardzo się cieszymy, że postanowiliście poświęcić swój cenny czas na pokazanie innym ptaków żyjących w Twojej okolicy!

Warto pamiętać, że uczestnicy wycieczki patrząc na przewodnika/przewodniczkę będą wyrabiali sobie zdanie na temat OTOP, który reprezentuje. Będziesz więc „żywą wizytówką” Towarzystwa. Mamy nadzieję, że ten poradnik pomoże Ci w zorganizowaniu wycieczki, która dostarczy wspaniałych wrażeń wszystkim biorącym w niej udział i wyrobi lub wzmocni w nich pozytywny wizerunek OTOP.

Przed wycieczką

Wybierz trasę spaceru

Dobrze wcześniej wykonać wizję lokalną terenu, na którym będzie odbywała się wycieczka. Przemyśl jaki stopień trudności ma wybrana przez Ciebie trasa. Czy dadzą radę nią przejść osoby z wózkami, małymi dziećmi lub mające problemy z poruszaniem się czy raczej to trasa dla wytrawnych piechurów.

Poinformuj potencjalnych uczestników

O wycieczce warto poinformować lokalne media i szkoły. Jeśli taka placówka działa w Twoim sąsiedztwie, warto również poprosić o pomoc w promocji wydarzenia np. bibliotekę publiczną lub dom kultury.

Dziennikarze chętnie piszą o tego typu pozytywnych akcjach. Większość miejscowości i regionów posiada również własne portale informacyjne, gdzie po założeniu bezpłatnego konta można samemu dodawać informacje docierające do odbiorców danej strony internetowej.

Ważne, aby informacja o Twojej wycieczce dotarła nie tylko do innych członków OTOP, ale także do szerszej publiczności.

Przypnij OTOPowy znaczek

Elementy związane z OTOP ułatwią uczestnikom szybką identyfikację osoby przewodnika.

Warto zabrać aparat fotograficzny

Jeśli planujesz robić zdjęcia ludzi w czasie wycieczki, warto ich o tym poinformować na samym jej początku.

W przypadku zdjęć, które chciałbyś przesać do OTOP do zamieszczenia relacji na stronie internetowej www.otop.org.pl lub profilu OTOP na Facebooku, prosimy dołączyć wypełniony formularz zgody sfotografowanych osób na publikowanie ich wizerunku. Wzór formularza jest dostępny do pobrania w materiałach dla przewodników na stronie www.otop.org.pl.

Warto sprawdzić na stronie OTOP (www.otop.org.pl), czym aktualnie się zajmujemy

Przed wycieczką dobrze jest sprawdzić, jakie działania prowadzi w tej chwili OTOP. Nawet jeśli działasz w innej organizacji (np. Lidze Ochrony Przyrody, Stołecznym Towarzystwie Ochrony Ptaków czy Śląskim Towarzystwie Ornitologicznym), przez część uczestników będziesz kojarzony/ kojarzona przede wszystkim z OTOP. Informacje o obecnie prowadzonych działaniach znajdziesz przede wszystkim w zakładce „Aktualności”.

Książka –atlas do rozpoznawania gatunków – może się przydać

Podczas wycieczki ptaki mogą odlecieć, zanim część uczestników zdąży im się dokładnie przyjrzeć. Z tego względu pomocna może okazać się książka z ilustracjami, w której będzie można z bliska pokazać np. różnice występujące między spotkanym przed chwilą gatunkiem, a gatunkami podobnymi.

Czekając na uczestników

Dobrze być wcześniej

Na miejscu zbiórki dobrze być na 20 minut przed wyznaczoną godziną. Można wtedy na spokojnie porozmawiać z osobami, które przyszły wcześniej.

Poznaj swoich uczestników

Czas przed wycieczką można przeznaczyć na poznanie uczestników. Zapamiętanie imion i nazwisk nie jest łatwe, ale warto spróbować. Dobrze jest się również zorientować, do kogo podczas wycieczki można zwracać się per „ty”, a do kogo per „Pan/Pani”.

Spóźnialscy

Warto jest odczekać jeszcze kwadrans po upływie wyznaczonego terminu zbiórki, bowiem w tym czasie mogą pojawiać się jeszcze jacyś spóźnieni uczestnicy. O przyczynie czekania należy poinformować zebrane już osoby.

Na początku wycieczki

Przedstaw się

Kiedy wszyscy uczestnicy zgromadzą się w miejscu zbiórki, należy się przedstawić. Warto podać nie tylko imię i nazwisko – można powiedzieć kilka słów o sobie, o tym, w jaki sposób jest się związanym z ptakami na co dzień (poprzez pracę zawodową, hobby, działalność naukową). W niektórych przypadkach początek wycieczki będzie okazją do krótkiego poinformowania o organizacji, w jakiej działasz.

Przedstaw akcję

Warto przypomnieć uczestnikom w ramach jakiej akcji się spotykamy. Można też powiedzieć kilka słów o innych cyklicznych akcjach podczas, których organizowane są wspólne spacer.

Dobrze też opowiedzieć o ptaku, który został wybrany bohaterem danej akcji. Może uda się go wspólnie zobaczyć? Zawsze można też uczestników odesłać do strony OTOP gdzie w zakładce dotyczącej danego wydarzenia zawsze jest zamieszczony szerszy opis ptaka – bohatera akcji.

Pokaż trasę

Przybliżając uczestnikom miejsce wycieczki, dobrze jest pokazać na mapie zaplanowaną trasę. Można przy tej okazji wspomnieć o gatunkach, jakie grupa ma szansę zobaczyć. Należy jednak unikać „obiecywania” konkretnych ptaków – zdarzają się sytuacje, że ptak, który zawsze jest w danym miejscu, tym razem się w nim nie pojawi, przez co popsuje humor nastawionym na jego zobaczenie osobom. Innym pomysłem jest wytypowanie ciekawego gatunku, który nie zawsze bywa obserwowany na danym terenie – podkreślając ten fakt można zwiększyć radość uczestników w razie jego zobaczenia.

Podaj plan czasowy

Uczestnicy mogą pytać o planowany czas trwania wycieczki. Warto uwzględnić zarówno wariant, w którym ptaki będą liczne (co na pewno wydłuży cały spacer), jak również taki, gdy będzie ich bardzo mało. Osoby, które na miejsce zbiórki dojechały samochodami, będą zapewne chciały wrócić w to samo miejsce. Należy pamiętać również o osobach, które z różnych przyczyn chciałyby odłączyć się od grupy wcześniej – wskazane jest wcześniejsze sprawdzenie możliwości powrotu z punktów pośrednich na trasie.

Bezpieczeństwo: „patrz na synogarlicę, nie wpadnij na ulicę”

Na początku wycieczki warto omówić z jej uczestnikami zasady bezpieczeństwa. Jeśli będziecie przechodzić w którymś miejscu wzdłuż ulicy, powiedz, w jakim macie iść szyku. Prosimy zwrócić szczególną uwagę na fakt, czy w grupie są małe dzieci – rodzice powinni mieć na nie baczenie. Gdy na trasie wycieczki są stawy lub inne zbiorniki wodne, należy ustalić z uczestnikami, w jakiej odległości od wody/łodu należy się znajdować. Ustalenie tych rzeczy na początku wycieczki pokaże Twój profesjonalizm, zwiększy w uczestnikach poczucie bezpieczeństwa i wzmocni zaufanie do przewodnika.

Wyznaczenie „sekretnika”

Bardzo ważne jest zgromadzenie podczas wycieczki danych o ptakach, które następnie trafiają do OTOP. Ponieważ prowadzenie notatek przy jednoczesnym opowiadaniu o ptakach, pokazywaniu ich w naturze i często również w książce jest bardzo absorbujące, warto poprosić kogoś o prowadzenie notatek i zapisywanie napotkanych gatunków.

W trakcie wycieczki

Słuchanie ptaków, słuchanie ludzi

Podczas wycieczki najchętniej przewodnik skupiłby się na wypatrywaniu i nasłuchiwaniu ptaków, jednak należy pamiętać, że często uczestnicy chcą się podzielić z przewodnikiem swoimi doświadczeniami lub pytaniami związanymi z ptakami. Warto ich uważnie wysłuchać i zapamiętać. W sytuacji, gdy pojawi się gatunek, o którym ktoś wcześniej mówił, dobrze do tej rozmowy nawiązać. W ten sposób uczestnicy dzielący się swoimi historiami mogą być dodatkowo nobilitowani.

Dzieci

W zależności od warunków warto pomyśleć o zorganizowaniu w którymś momencie gry lub zabawy dla dzieci w wieku do 12 lat (jeśli takie uczestniczą w wycieczce).

Pytania do uczestników, pytania od uczestników

Prowadząc wycieczkę starajcie się jak najczęściej zwracać się do swoich uczestników, np. z pytaniami dotyczącymi spotykanych ptaków. W ten sposób przekazywane informacje będą łatwiej zapamiętywane przez ludzi (aktywne uczestnictwo w procesie uczenia się jest bardzo istotne).

Nie musicie znać odpowiedzi na wszystkie pytania. W sytuacji gdy np. uczestnicy zadają szczegółowe pytania dotyczące działań realizowanych przez OTOP – podajcie osobie pytającej adres mailowy OTOP: biuro@otop.org.pl z prośbą o przekierowanie tam pytania. Trafi ono do Sekretariatu, gdzie zostanie przekierowane do osoby mogącej udzielić jak najpełniejszej odpowiedzi.

Jeśli ktoś zada Ci inne pytanie, na które nie będziecie znać odpowiedzi, powiedzcie, że chętnie zdobędziecie na nie odpowiedź. Zapiszcie je sobie i powiedzcie, że to sprawdzicie. Jeśli obiecujecie, że coś sprawdzicie, zróbcie to na pewno – w ten sposób wzrasta nie tylko Wasza wiarygodność, ale także całego OTOP.

Jak opowiadać o ptakach - atrakcje, nie abstrakcje

Przy opowiadaniu o ptakach radzimy jak najrzadziej używać naukowego, trudnego języka. Informacje należy starać się przekazywać w sposób dostępny, używając wielu obrazowych porównań. Np. jeśli w 20-osobowej grupie chce się powiedzieć, że liczba wróbli w ciągu 6 lat spadła w Polsce o 14%, można zachęcić ludzi, by wyobrazili sobie tę samą grupę mniejszą o trzy osoby.

Ludzie bardzo lubią ciekawostki o ptakach. Większość osób uczestniczących w wycieczkach OTOP nie jest ekspertami i nierzadko będziecie tą pierwszą osobą, która przybliży im ptaki. Jeśli przy okazji wycieczki zobaczą, jak niezwykle ciekawy i różnorodny jest świat ptaków, w przyszłości z większym prawdopodobieństwem będą angażować się w działania na rzecz jego ochrony.

Choć niektóre historie o ptakach są ciekawe (np. o sikorach bogatkach, którym zimą zdarza się polować na mysikróliki i wydziobywać im mózgi), należy unikać opowiadania bardziej drastycznych historii.

Mówiąc o ptakach najlepiej skupić się na gatunkach, jakie widać lub słyszeć podczas wycieczki. Lepiej unikać mówienia o ptakach czy zjawiskach abstrakcyjnych dla uczestników wycieczki. Jeśli przewidujecie, że jakiś gatunek będziecie spotykać wiele razy, nie podawajcie wszystkich znanych ciekawostek na jego temat od razu, ale podzielcie je na kilka części.

Ogólnopolskie
Towarzystwo Ochrony Ptaków
BirdLife Polska

Skorzystaj z aplikacji mobilnych

Warto swoje obserwacje wpisać do ornitho.pl czyli internetowej bazy danych działająca w celu gromadzenia i udostępniania obserwacji zwierząt w Polsce.

NaturaList

W terenie, do wpisywania swoich obserwacji na bieżąco zdecydowanie wygodniejsza będzie aplikacja na smartfony o nazwie [NaturaList](#) (dostępna w sklepie Play i App Store) zsynchronizowana z portalem Ornitho.pl. Ogromną zaletą aplikacji jest możliwość używania jej w trybie offline, dzięki czemu dane można wprowadzać także w miejscach, gdzie nie ma dostępu do sieci komórkowej.

BirdNET

Jeżeli potrzebujesz pomocy w oznaczaniu ptaków, albo zaciekał Cię nieznany do tej pory głos możesz skorzystać z aplikacji identyfikującej ptaki po głosie - BirdNet. Zachęcamy jednak do krytycznego spojrzenia na uzyskane wyniki. Warto spojrzeć na nie szerzej, biorąc pod uwagę rozpowszechnienie danego gatunku, środowisko w jakim najczęściej występuje i inne tego typu cechy. Aplikacja cały czas jest udoskonalana jednak nadal zdarzają się błędy i warto mieć tego świadomość.

UWAGA

Jeżeli chcesz, żeby Twoje obserwacje znalazły się w podsumowaniu akcji, nadal musisz wypełnić też Elektroniczną Kartę Obserwacji po zakończeniu spaceru, czy też innego wydarzenia.

Ogólnopolskie
Towarzystwo Ochrony Ptaków
BirdLife Polska

Po zakończeniu wycieczki

Podziękujcie wszystkim za wspólnie spędzony czas.

Zachęćcie do innych projektów OTOP

Powiedzcie, jakie inne akcje w ciągu roku organizuje OTOP (np. Rajd Ptasiarzy w maju, Światowe Dni Ptaków Wędrownych w maju, Europejskie Dni Ptaków w pierwszy weekend października – bliższe informacje o nich znajdziecie na www.otop.org.pl/wlacz-sie/).

Powiedzcie uczestnikom o członkostwie w OTOP.

Osoby, które zdecydują się przystąpić do Towarzystwa i wpłacić wybraną przez siebie składkę członkowską, otrzymają: 4 numery kwartalnika „Ptaki” w ciągu roku, pakiet powitalny oraz legitymację potwierdzającą przynależność do OTOP.

Powiedzcie, gdzie i kiedy ukażą się wyniki akcji:

- na stronie OTOP (www.otop.org.pl)
- na kanałach SM: Facebook / Instagram

Wyniki pojawią się na ogół ok. tygodnia po zakończeniu akcji z wyjątkiem Europejskich Dni Ptaków kiedy to wstępne wyniki są dostępne już następnego dnia!

Odeślijcie do OTOP

- skan lub zdjęcie listy uczestników wycieczki (na adres iga.szewczuk@otop.org.pl) jeżeli podczas wycieczki były robione zdjęcia, które udostępniacie na potrzeby podsumowania akcji. W pozostałych przypadkach lista ma Wam pomóc w zapamiętaniu listy uczestników.
- do określonej na stronie akcji daty należy wypełnić Elektroniczną Kartę Obserwacji dzięki czemu wyniki Twoich obserwacji znajdą się w ogólnopolskim podsumowaniu akcji.

BARDZO DZIĘKUJEMY ZA TWÓJ CZAS POŚWIĘCONY PTAKOM I LUDZIOM!

Jeśli masz uwagi, wnioski lub propozycje zmian do wprowadzenia do treści poradnika, prosimy o ich przesłanie na adres e-mail.

Z góry dziękujemy!!!

Pierwszą wersję przewodnika, którą po niewielkich zmianach co roku przekazujemy przewodnikom i przewodniczkom – Wolontariuszom i Wolontariuszkom OTOP, którzy prowadzą spacer i wycieczki z okazji Zimowego Ptakoliceń, Europejskich Dni Ptaków oraz innych cyklicznych akcji – przygotował kilka lat temu Antoni Marczewski.

Antka nie ma już z nami, ale jego teksty nadal nas uczą.
Dziękujemy Mu za wszystko, co zrobił dla OTOP i dla wielu ludzi, którym chciał po prostu pokazać piękno ptasiego świata.